

СОВРЕМЕНОСТ

СПИСАНИЕ ЗА ЛИТЕРАТУРА, КУЛТУРА И УМЕТНОСТ

2013

Год. 62, број 2 (септември)

СОДРЖИНА

НАГРАДАТА ЗА ТВОРЕШТВО НА „СОВРЕМЕНОСТ“ за Христо Петрески Славчо КОВИЛОСКИ ДИНАМИЧНИОТ ДУХ НА ХРИСТО ПЕТРЕСКИ	5
Христо ПЕТРЕСКИ ЗА ЧОВЕКОТ ШТО ПОСТОЈАНО ПОТСКОКНУВАШЕ НА ЕДНАТА (СЕ РАЗБИРА - СВОЈАТА) НОГА	8
ТВОРЕЧКА ЛАБОРАТОРИЈА Александар ПРОКОПИЈЕВ ФИЌО	13
Елена ПРЕНЦОВА ВОЛШЕБНАТА ЗЕМЈА	17
Жарко КУЈУНЦИСКИ РЕЦЕПТ	18
Јулијана ВЕЛИЧКОВСКА МЕ БОЛАТ СИТЕ МАИ И АЦТЕКИ ЗА ТЕБЕ	20
Марта МАРКОСКА (СТ)РАНИ НА СВЕТОТ С(Т)РАНИ	21
ИНТЕРПРЕТАЦИИ Васил ДРВОШАНОВ ПРОУЧУВАЊАТА НА ГОРАН КАЛОЃЕРА НА МАКЕДОНСКИОТ XIX ВЕК (Продолжение од претходниот број)	23
Валентина МИРОНСКА-ХРИСТОВСКА ГЛАСОТ ОД И ЗА МАКЕДОНИЈА	48
Стефан ВЛАХОВ-МИЦОВ АЛДО КЛИМАН – ЕДЕН НЕМИРЕН ДУХ	53
Ранко МЛАДЕНОСКИ АЛЕКСАНДАР III МАКЕДОНСКИ ВО МАКЕДОНСКАТА ПОЕЗИЈА ОД 21 ВЕК	59
Здравко СТОЈКОСКИ КРАТОК ПОГЛЕД НА МАКЕДОНСКАТА ИСТОРИОГРАФИЈА ВО МИНАТОТО И ДЕНЕС: РАЗВОЈ, КАРАКТЕРИСТИКИ И ПРЕДИЗВИЦИ	65
Димка МИТЕВА ЛЕКСИКА ОД РАЗГОВОРИОТ СТИЛ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЛИТЕРАТУРЕН ЈАЗИК	72

Јованка ДЕНКОВА ФОЛКЛОРНАТА ОСНОВА НА „СКАЗНА ЗА ВИЛЕН“ ОД ГЛИГОР ПОПОВСКИ	79
Маша ЦРНОГОРАЦ СЛИКАТА НА ДРУГИОТ ВО РАСКАЗИТЕ НА ВАСИЛ ТОЦИНОВСКИ	87
ИСЧЕКОРУВАЊЕ Никола ИЛИЈЕВСКИ СИДОВИ	116
Тина ВЕРГОВА САМОТИЈА	120
ПРИОПШТУВАЊЕ страници за поети од „Сојузот на слободните писатели“ од Бугарија	
Владимир ЛУКОВ АФИОНОТ	121
Мара ЧАПАНОВА (НИКАКО НЕ МИ Е ТАЖНО...)	122
Вања ТОШЕВСКА СМИСЛАТА	123
Ирина АЛЕКСАНДРОВА ВОЗРАСТИ И ЖЕЛБИ	124
Красја ТИТЈАНОВА ИСПОВЕД	126
КРИТИЧКИ ПРЕГЛЕД Звонко ТАНЕСКИ ЛИРИЗМОТ НА ЦИВИЛНАТА ПРЕДМЕТНОСТ ВО ПОЕЗИЈАТА НА ЈОРДАН ЃОРЧЕВ	127
Христо ПЕТРЕСКИ ОРИГИНАЛЕН, ПРЕЦИЗЕН И ТЕМЕЛИТ РАКОПИС	129
Васил ДРВОШАНОВ ПЛОДНА ПЕДЕСЕТГОДИШНА ПУБЛИЦИСТИЧКО-НАУЧНА ДЕЛНОСТ	131
Петко ШИПИНКАРОВСКИ ПОГУБЈА ЗРАЧАТ НА КРВАВИ ЧУКАРИ	133
Мерсиha ИСМАЈЛОСКА БЕЛИ УТРА, БЕЛИ МИСЛИ	135
Ана ВИТАНОВА РИНАЧЕВА ЗБОРОВИТЕ СИ ОДАТ, НО ПИСМОТО ОСТАНУВА	137

Ранко МЛАДЕНОВСКИ

АЛЕКСАНДАР Ш МАКЕДОНСКИ ВО МАКЕДОНСКАТА ПОЕЗИЈА ОД 21 ВЕК

1. Вовед

Од сите книжевни дела за Александар Македонски во современата македонска книжевност, односно во македонската книжевност од првата деценија на овој наш 21 век, најбројни се поетските творби (епови, поема, поетска книга, одделни песни).¹ Имено, во современата македонска книжевност успеавме да регистрираме три епски дела, една поема, една поетска книга за деца и голем број песни објавени во разни поетски збирки, но и поголем број песни за првпат објавени во списанието „Портал“, во бројот од декември 2007 година.

Ги разгледуваме посебно овде тие поетски дела при што посебен акцент се става на Александар Македонски како код низ кој се пресекуваат многубројни културни семиосфери.

2. Епови, поема, поетска книга

Епот со наслов „Света песна“ од Анте Поповски, како што вели самиот автор, претставува „спиритуална прошетка низ времето“.² Во таа „спиритуална прошетка“ ќе продефилираат бројни митолошки, религиозни и историски ликови, а меѓу нив е и Александар Македонски, но не како доминантна историска фигура. Во „Света песна“, всушност, се преплетуваат митологијата и историјата на човештвото, а централна тема е Македонија со сите премрежија низ кои таа поминала во текот на својот историски развој, особено современите општествени текови во државата. Во тие рамки се и воспановените врски помеѓу античко-македон-

ската и современата македонска држава и тоа преку македонскиот крал Александар Македонски. Покрај ова, забележливи се и индициите за интеркултурните врски меѓу античка Македонија и Рим, но и одредени елементи на христијанизација на ликот на Александар Македонски.³

Во предговорот кон својот еп „Александрида“ Петар Башески потсетува на една мошне интересна теза за причините поради кои низ историјата голем број држави биле заинтересирани да заграбат дел од Македонија:

„Вистината е една и единствена дека Македонија, по времето на Филип II и Александар III Велики, започнува да се распаѓа и да биде вечен плен на сите орли од секаков вид, а посебно на соседните земји. Нивната цел исто така е единствена: да ја разграбат Македонија и да го асимилираат нејзиниот славен народ, да го разграбат материјалното и духовното богатство, да ја крадат митологијата и историјата и на тој начин тие да бидат ’големи“.⁴

„Големината“ (супериорноста) на Македонија се проектира во заграбувачите на Македонија со што треба да се елиминира нивната инфериорност.

Од друга страна, таа „големина“ на Македонија е резултат, пред сè, од големината на Александар Македонски кој во овој еп на Башевски најчесто се поврзува со поимот *екумена*: „а ние, беше рекол, ЕКУМЕНА светска ќе градиме/ во овој свет сите еднакви да бидат“.⁵ „и ќе ја обзнани Екумената во која сите народи./ тоа едно исто сонце, ќе ги

¹ За присуството на Александар Македонски во македонската поезија од 20 век пишувавме во претходниот број на списанието „Современост“. Да се види: *Македонската поезија од 20 век за Александар Македонски*, Современост, Скопје, год. 62, бр. 1, 2013, стр. 54-64.

² Анте Поповски, *Света песна*, Македонска академија на науките и уметностите, Скопје, 2001, стр. 5.

³ Мошне солидна и екстензивна интерпретација на „Света песна“ од Поповски понуди Венко Андоновски во „Воскресението на читателот“. Да се види: Венко Андоновски, *Светата песна на Анте Поповски*, во: *Воскресението на читателот*, Табернакул, Скопје, 2009, стр. 57-98.

⁴ Петар Башески, *Александрида*, самостојно издание, Прилеп, 2003, стр. 7.

⁵ Исто, стр. 24.

грее и само тебе/ за цар и вожд нивни ќе те слават“;⁶ „Екумена светска да гради/ сите народи под едно знаме да ги збере“;⁷ „Екумена светска да изгради тој!“⁸ итн.

Сепак, најбројни се овде автентичните историски атрибути со коишто епскиот јунак Александар Македонски се интегрира како интерактивен код на културите. Тука се, пред сè, релацијата на Александар со богот Амон, односот на Александар кон персискиот крал Дариј III, масовната свадба во Суса меѓу Македонците и Персијките со хиперболизираната бројка од 10.000 бракови, бракот на Александар со Роксана и други. Целта на Александар е да го обедини светот, да ги обедини разните народи и различните култури, а таа идеја Башески ја нагласува во повеќе наврати како, на пример, во стиховите: „сите народи како еден, беше рекол,/ ќе живеат сложено под едно небо“.⁹

Но, Башески најчесто ги поставува Македонците во супериорна позиција во однос на „Другиот“, односно во однос на Грците и Персијците, потпирајќи се врз славата на Александар Македонски.

Една идеализирана слика за Александар Македонски среќаваме и во „Еп на Александар Македонски“ од Радојка Трајанова. Најдобра илустрација за тоа се стиховите од петтиот пеан со наслов „Ликот на Александар“ каде што Трајанова вели дека Александар е „борец против злодела/ Воин кој трага по правдата,/ онаа човечката правда“,¹⁰ но тој е и „ширител на добрини“.¹¹ Се разбира, станува збор за книжевно-фиксиска идеализирана интеграција на ликот на Александар Македонски што не соодветствува со автентичните особини на историската личност Александар III Македонски. Но, во семантичкото поле на епскиот јунак Александар Македонски се присутни и атрибути што него го интегрираат како интеркултурен код: „Тој беше трагач/ по нови земји и нови народи,/ зелен светот да го

обедини!/ Сите да бидат едно големо кралство!“;¹² „Почитувач на туѓите јазици/ затоа никаде не го наметна својот!/ Тој беше почитувач на сите култури/ истовремено ширејќи ја својата!/ Тој создаде културен свет во една рамка!“;¹³ „Каде што одеше тој – се мешаа културите“.¹⁴

Во поемата „Карпа жива“ од **Перица Сарџоски** најславниот македонски крал, меѓу другото, е деноминиран и како Искендер Зул-Карнијан¹⁵ што е индиција за интеркултурната врска на античка Македонија, односно Александар Македонски, и исламот. Покрај тоа, Сарџоски зборува и за идејата на Александар Македонски за обединување на народите и културите од светот што тогаш бил познат: „Погледнав и светот го видов во Едно“.¹⁶ Во тој контекст е и походот на Александар Македонски на Исток при што се воспоставуваат интеркултурните врски меѓу античка Македонија, од една, и Персија и Индија, од друга страна. Хронологијата во оваа поема на Сарџоски започнува со митот за божицата Ма, завршува некаде со воениот судир во Република Македонија во 2001 година, а меѓу нив се, секако, и историските настани од 4 век пр.н.е. Тоа значи дека и овде се инсистира на континуитетот во историскиот развој на македонската држава, како и на врската меѓу античка Македонија и современата држава Република Македонија.

Јордан Даниловски во поетската книга за деца со наслов „Александар Македонски од аголот идеален збор за себе и Марко Крале“ преку хиперболизацијата ја поставува книжевно-фиксиската релација меѓу Александар Македонски и Крали Марко со што се поврзуваат два периода од историјата на Македонија – античкиот и средновековниот. Доминантниот хумор и играта со зборови (каламбурот) го интегрираат Александар Македонски во контекст со Турците, Кинезите, Индијанците, каубојците, денешните Македонци итн. Покрај ова, како во

⁶ Исто, стр. 42.

⁷ Исто, стр. 56.

⁸ Исто, стр. 105.

⁹ Исто, стр. 114.

¹⁰ Радојка Трајанова, *Еп на Александар Македонски*, Pro Littera, Скопје, 2006, стр. 40.

¹¹ Исто.

¹² Исто, стр. 42.

¹³ Исто, стр. 43.

¹⁴ Исто.

¹⁵ Перица Сарџоски, *Карпа жива*, Современост, Скопје, 2005, стр. 16.

¹⁶ Исто, стр. 17.

повеќе дела од македонската литература, и овде е воспоставена релацијата меѓу Александар Македонски и Гоце Делчев¹⁷ со што се алудира на врската меѓу античките и денешните Македонци.

3. Песни

Како што веќе кажавме, во првата деценија од 21 век објавени се бројни песни за Александар Македонски во поетски збирки и во бројот од декември 2007 година од списанието „Портал“. Овде ќе ги разгледаме оние песни во чија содржина успеавме да најдеме сегменти што се поврзани со нашата главна тема.

Во песната „Аристотел во егзил“¹⁸ од Радован Павловски се нагласува илузијата на Александар Македонски за обединување на народите и културите од целиот свет: „По смртта на Александар/ огрде светот се забави смртта/ Огледалата не ги препознаваат/ Се меша светлината со мракот“.¹⁹ Со смртта на македонскиот крал Александар умира и неговата идеја за создавање на светско царство.

Песната „Дванаесеттемина, сè уште“²⁰ од Витомир Долински претставува една симбиоза меѓу христијанството и античко-македонската култура со тоа што тука се поистоветуваат Исус Христос и Александар Македонски – Исус е божји син, но и Александар е божји син (Син на Сонцето).

Од трите песни за Александар Македонски на Кирил Кангов во збирката „Вардарска рапсодија“ ја изделуваме песната „Александар Македонски им зборува на денешните Македонци“²¹ во која авторот ја отвора темата за односот кон Александар Македонски од страна на денешните генерации Ма-

кедонци и Грци. Во врска со денешните Македонци, лирскиот субјект Александар Македонски вели: „јас сум со вас, вие сте без мене“²² а за денешните Грци: „Тие што ме мразеа, денес со страст ме слават“.²³ Сосема јасно е дека овде се алудира на односите на нетрпеливост и нетолеранција меѓу Македонците и Хелените (особено Атињаните) во антиката, од една страна, и меѓу денешните Македонци и Грци, од друга страна.

Идентична порака носи и песната „Споменикот на Александар Македонски во Солун“²⁴ од Кире Неделковски. Споменикот на Александар Македонски во Солун го поттикнува прашањето: „Зошто/ Нема негов споменик/ Во оваа наша Македонија?“²⁵ што имплицира дека постои поврзаност на античките и денешните Македонци.

Во поезијата на Никола Алтиев, односно во неговите песни за Александар Македонски, доминантна тема е културно-историската врска меѓу античките и денешните Македонци, поточно тезата дека денешните Македонци се потомци и наследници на културата на античките Македонци. Во неколку песни од четирите збирки на Алтиев се нагласува токму тој континуитет во историјата на Македонија. Така, во песната „Те засолнивме“ од збирката „Незбогување“ ги среќаваме следните стихови: „Ти ги сотреа чедата,/ сред храмот Свети Климентов/ во молитвите што те споменуваа,/ ти ја украдоа историјата/ Александрова, Делчева/ Самоилова, Чентова“.²⁶ Исто и во песната „Саде нè бројат“ од збирката „Јужнобол“: „Можеби сме многу/ можеби сме малку/ но Македонци сме,/ но од постојвек/ чеда/ на Александар/ Самоило/ на Делчев/ на Ченто сме...“.²⁷ Ваквата хронолошка линија што ги поврзува Александар Македонски, цар Самоил, Гоце Делчев, Методија Андонов – Ченто па сè до бранителите на македонски-

¹⁷ Јордан Даниловски, *Александар Македонски од аголот идеален збор за себе и Марко Крале*, Детска радост, Скопје, 2001, стр. 45-49.

¹⁸ Радован Павловски, *Штит*, Макавеј, Скопје, 2001, стр. 38-39. Објавена и во: Радован Павловски, *Свртничар на светлината*, Култура, Скопје, 2004, стр. 530-531.

¹⁹ Исто, стр. 38.

²⁰ Витомир Долински, *Небо за нови богови*, МИС-ПРЕС, Струга, 2002, стр. 56.

²¹ Кирил Кангов, *Вардарска рапсодија*, Макавеј, Скопје, 2004, стр. 16.

²² Исто.

²³ Исто.

²⁴ Кире Неделковски, *Судбини и сонцишта*, Макавеј, Скопје, 2004, стр. 39.

²⁵ Исто.

²⁶ Никола Алтиев, *Незбогување*, самостојно издание, Скопје, 2004, стр. 27.

²⁷ Никола Алтиев, *Јужнобол*, Современост, Скопје, 2005, стр. 16.

от суверенитет и интегритет во 2001 година е нагласена и во песната „Ноќум нешто ме буди...“ од збирката „Вечнопис“: „Чекорат фалангите Александрови/ Врват безочните војни Самоилови/ Се колнат Илинденците Делчеви/ Крваеат по островите Чентовците/ Илјач за ракрана бараат Беломорците/ Паметник од трупови си подигаат Бранителите“.²⁸ Но, Александар Македонски се поврзува и со конкретни сегменти од поновата историја на македонскиот народ како што е протерувањето на Македонците од егејскиот дел на Македонија по Граѓанската војна во Грција. Тоа го среќаваме, на пример, во песната „Бежанецот“ од збирката „Македон“: „пред/ да го поклопат,/ на/ челото/ Сонце/ Александрово/ му нацртаа...“.²⁹ Ете ја таа поврзаност меѓу денешните Македонци (Бежанецот) и античките Македонци (Александар Македонски), односно меѓу античко-македонската и современата македонска култура.

Во песната „Патот за дома“ од Милован Стефановски, меѓу другото, се воспоставува онаа веќе вообичаена врска меѓу Александар Македонски и христијанството преку една света реликвија од оваа религија: „Не ти се даде да поживееш/ да тргнеш во нов поход/ по Светиот Грал/ во некое друго време!“.³⁰

Вера Чејковска во песната „Трета паганика“³¹ ја нагласува интеркултурната врска меѓу Македонија и Египет и тоа со воспоставената релација меѓу Абрахас, врховното битие во староегипетската гностика, од една страна, и Александар Македонски, од друга страна.

Во списанието „Портал“ (гласник на Македонски духовни конаци), во бројот од декември 2007 година што е целосно посветен

на најславниот античко-македонски крал, објавени се 25 нови песни за Александар Македонски од 25 македонски поети. Овде ќе ги разгледаме песните од овој циклус во коишто се среќаваат индиции за Александар Македонски како интерактивен код на културите.

Во песната „Реторичка беседа: македонски код“ од Катица Ќулавкова античкиот македонски крал е оној што го освојува, обединува, покорува и го проширува светот.³² Во песната „Прокоба“ од Раде Силјан се воспоставуваат две интеркултурни врски: античка Македонија – современа Македонија и Александар Македонски – христијанство.³³ И во песната „Стапки“ од Виолета Златева–Танчева се нагласува поврзаноста меѓу античка и современа Македонија, но и илузијата на Александар Македонски за обединување на сите народи и култури во светот.³⁴ Во „Александар“ од Љубинка Доњева се поврзуваат два суштински ентитети од македонската култура – Кокино и Александар Македонски.³⁵ Фима Клетникова во „Македонци“ го интегрира Александар Македонски како интеркултурен код преку „свадбите на Александар/ од Пела до Хималаите“.³⁶ Александар Македонски во песната „Кога бевме во Кина...“ од Христо Петрески е интегрант на три култури – античко-македонската, кинеската и современата македонска култура – при што се нагласува супериорноста на првата (античко-македонската) култура.³⁷ Со метафората во стихот „со меч и љубов ќе ги здружи меѓниците“ од песната „Палимпсест“³⁸ од Јовица Тасевски – Етернијан се интегрира Александар Македонски како обединувач на светот, односно на народите и на културите. Во „Александар и Диоген“³⁹ од Борче Панов преку поставената релација во насловот од песната се поврзуваат културите на античка Македонија и античкиот град-држава Атина. Идентична

²⁸ Никола Алтиев, *Вечнопис*, Современост, Скопје, 2006, стр. 39.

²⁹ Никола Алтиев, *Македон*, Современост, Скопје, 2008, стр. 26.

³⁰ Милован Стефановски, *Горно Соње*, Дијалог, Скопје, 2006, стр. 16.

³¹ Вера Чејковска, *Рабови*, Матица македонска, Скопје, 2007; песната е објавена и во: Вера Чејковска, *Отсуството на благиот II*, избор и предговор Милош Линдро, Микена, Битола, 2008, стр. 159.

³² *Портал*, Година VII, декември 2007, стр. 229.

³³ Исто, стр. 230.

³⁴ Исто, стр. 231.

³⁵ Исто, стр. 232.

³⁶ Исто.

³⁷ Исто, стр. 233.

³⁸ Исто, стр. 234.

³⁹ Исто.

интеркултурна врска среќаваме и во песната „Александар Македонски“⁴⁰ од Александра Велинова во која се негира хеленската припадност на Александар Македонски. Според стиховите во песната „Александар Македонски (Велики)“⁴¹ од Бранка Георгиевска, денешните Македонци се потомци на античките Македонци. Олег Дементиев во песната „Александар“⁴² ги нагласува историските интеркултурни врски на Александар Македонски за време на воениот поход на Исток (Египет, Персија, Дариј III, Индија итн.). И во „Александар и ѕвездочатецот“⁴³ од Билјана Станковска доминантни се историските топови (Троја, Тир). Вообичаената културно-историска врска меѓу античките и денешните Македонци ја среќаваме и во песната „Александар Македонски“ од Саво Костадиновски,⁴⁴ како и во „Сончевиот син Александар“⁴⁵ од Миле Јовановски Поречанец. Во песната „АМистика“ од Ана Лиза македонскиот крал Александар Македонски е олицетворение на „тро-континентната духовност“.⁴⁶ И во песните „Сонце во капка роса“⁴⁷ од Панде Манојлов и „Жед (Богу за Александра нашего)“⁴⁸ од Кузман Кузмановски доминантна е релацијата антички Македонци – денешни Македонци.

Во последната поетска збирка од Петре Бакевски со наслов „Спитомен предел од болка“ има шест песни во кои се споменува Александар Македонски. Во сите нив доминантна тема е релацијата антички Македонци – денешни Македонци: „еј, варварите нашите предци беа, / еј, наши предци беа варварите!“ („Варварите“),⁴⁹ „оттука сè тргна, оттука вашиот/ велик предок го почна небесниот танц на големата љубов“ („Танц под живите сенки на сонот“),⁵⁰ „го слушаш

гонгот/ на златното ехо на Великиот, во мене, во тебе, / еј, во нас се небесните извори, еј, мој изгубен човеку/ во скусената мапа на историјата“. („Тигар и Еуфрат“).⁵¹ Но, во овие нови песни на Бакевски ги среќаваме и идеите на Александар за светско царство: „сон до крајот на светот“ („Македонска фаланга“);⁵² „...стариот учител светот/ на дланка му го црташе, светот е твој, еден е, му велеше“ („Персијци“),⁵³ „И Вавилон постои во урнатините и Александрија е цела, / и Сидон и Пидна и Молосија ги паметам, и Рим и Пела, / и во празната гробница крај Аксиј сум и Нил низ мене тече“.⁵⁴ Покрај ова, Бакевски ја потенцира супериорноста на Македонците во однос на Персијците и тоа токму преку атрибутите на Александар Македонски: „Наслушнете ги облаците, о, Персијци недопрени, наслушнете/ го небото, ѕвездите, ветровите, сè во налет заитало кон вас/ оти цутен коњаник полеан со златест блесок силна војска/ води... Силна, послана од вашата...“ („Персијци“).⁵⁵

4. Заклучок

Може да заклучиме дека во современата македонска поезија (од првата деценија на 21 век) за Александар Македонски присутни се бројни теми, мотиви и идеи што него го интегрираат како интерактивен код на бројни култури, односно на културни семиосфери.⁵⁶ Пред сè, тука мислиме на воспос-

⁴⁰ Исто.

⁴¹ Исто.

⁴² Исто, стр. 235.

⁴³ Исто, стр. 236.

⁴⁴ Исто.

⁴⁵ Исто, стр. 237.

⁴⁶ Исто, стр. 238.

⁴⁷ Исто, стр. 239.

⁴⁸ Исто.

⁴⁹ Петре Бакевски, *Спитомен предел од болка*, Тера магика, Скопје, 2010, стр. 112.

⁵⁰ Исто, стр. 116.

⁵¹ Исто, стр. 143.

⁵² Исто, стр. 128.

⁵³ Исто, стр. 134.

⁵⁴ Исто, стр. 151.

⁵⁵ Исто, стр. 135.

⁵⁶ Во следните песни објавени во првата деценија од 21 век не успеавме да најдеме структурни елементи што на каков и да е начин го интегрираат Александар Македонски како интерактивен код на културите: „Македонски војници во Тројанската војна“ од Ефтим Клетников (Белутрак, Три, Скопје, 2001, стр. 71); „Писмо од мојот прадедо до Александар Македонецот“ од Тихомир Стојановски (Драми – „Деноноси“, Културен центар „Скрб и утеха“, Скопје, 2001, стр. 118-120); „Мртви хорови“ од Мирче Нешовски (Комитската заклетва, самостојно издание, Скопје, 2003, стр. 33-37); „Разделба“ од Игор Крајчев (Реалности, самостојно издание, Велес, 2004, стр. 30-31); „Космогониска песна“ од Веле Смилевски (Пор-

тавената сосема природна врска меѓу античка Македонија и современата држава на Македонците, на врската меѓу античка Македонија и Рим, на релацијата супериорност – инфериорност меѓу античките Македонци и Персијците, на историската врска меѓу античка Македонија и Египет (Александар Македонски како син на богот Амон), на континуитетот во историскиот развој на македонската култура од античкиот период па до денес (Александар Македонски – светите браќа Кирил и Методиј – цар Самоил – Гоце Делчев – Методија Андонов–Ченто), на поврзувањето на Александар Македонски со христијанството и така натаму. Сето тоа покажува дека кај современите македонски поети е жива и плодотворна свеста за Александар Македонски како обединувач на голем број светски културни идентитети.

Библиографија

1. Алтиев Никола, *Незбогување*, самостојно издание, Скопје, 2004.
2. Алтиев Никола, *Јужнобол*, Современост, Скопје, 2005.
3. Алтиев Никола, *Вечнопис*, Современост, Скопје, 2006.
4. Алтиев Никола, *Македон*, Современост, Скопје, 2008.
5. Андоновски Венко, *Воскресението на читателот*, Табернакул, Скопје, 2009.
6. Бакевски Петре, *Спитомен предел од болка*, Тера магика, Скопје, 2010.
7. Башески Петар, *Александрида*, самостојно издание, Прилеп, 2003.
8. Даниловски Јордан, *Александар Македонски од аголот идеален збор за себе и Марко Крале*, Детска радост, Скопје, 2001.
9. Долински Витомир, *Небо за нови богови*, МИС-ПРЕС, Струга, 2002.
10. Кангов Кирил, *Вардарска рапсодија*, Макавеј, Скопје, 2004.
11. Павловски Радован, *Штит*, Макавеј, Скопје, 2001.
12. Павловски Радован, *Свртничар на светлината*, Култура, Скопје, 2004.
13. Поповски Анте, *Света песна*, Македонска академија на науките и уметностите, Скопје, 2001.
14. Саркоски Перица, *Карпа жива*, Современост, Скопје, 2005.
15. Стефановски Милован, *Горно Соње*, Дијалог, Скопје, 2006.
16. Трајанова Радојка, *Еп на Александар Македонски*, Pro Littera, Скопје, 2006.
17. Чејковска Вера, *Рабови*, Матица македонска, Скопје, 2007.

тал, декември 2007, стр. 230); „Великиот“ од Тодор Чаловски (Портал, декември 2007, стр. 230); „На Александар“ од Вања Изова–Велева (Портал, декември 2007, стр. 232); „Сонот на Александар Македонски“ од Илија Карајанов (Портал, декември 2007, стр. 233); „И за таква дружба некој сè би дал“ од Тоде Илиевски (Портал, декември 2007, стр. 236); „Александар Македонски – Последниот ден“ од Ана Илијоска–Богиќ (Портал, декември 2007, стр. 237); „Партија шах со воинот“ од Љубиша Арсиќ (Портал, декември 2007, стр. 238); „Сега (апстрактен портрет)“ од Александар Мицески (Портал, декември 2007, стр. 238).